

บทความวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแคราย
อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

**Research article : Factors affecting Participation and Management of Waste in the Khaerai Sub-district
Administration Organization, Katumban District, Samutsakorn Provice**

ผู้แต่ง นียม สุวรรณเดช
สังกัด/สถานที่ทำงาน อาจารย์ประจำสาขาการจัดการคุณภาพ
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โทรศัพท์ 0-2160-1183-8, 0-2160-1185, 086-358-5949
E-mail : niyom.su@ssru.ac.th, niyom.suwandej@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชน เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชน เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ผลการวิจัยจะสามารถก่อประโยชน์ได้ตามที่ประสงค์อย่างแท้จริง จึงออกแบบการวิจัยนี้ให้เป็นการวิจัยแบบผสม คือ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยแบ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะของชุมชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 2) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตการณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนในการบริหารจัดการขยะ

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะในครัวเรือน และการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง การศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแคราย มีการจัดการขยะชุมชน แบบครบวงจร มีการจัดการขยะแบบครบวงจร จัดการขยะที่ต้นทางโดยวิธีแยกขยะ เป็น 4 ประเภท (Four cans) คือ การจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จะต้องมีการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอย (Station) การวิเคราะห์ปัญหา ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ในองค์การบริหารส่วนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้ให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะมูลฝอยและมีการจัดโครงการและกิจกรรม เกี่ยวกับขยะต่างๆ มากมาย แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ลดปริมาณขยะที่จะต้องนำไปกำจัดให้เหลือน้อยที่สุด โดยการเพิ่มรอบการจัดเก็บขยะของพนักงานเก็บขยะทำให้ขยะมูลฝอยตกค้างน้อยที่สุด และหาสถานที่รองรับในการทิ้งขยะในปัจจุบันให้เพียงพอ โดยการจัดเตรียมสถานที่รองรับขยะมูลฝอยแห่งใหม่รองรับขยะมูลฝอยในอนาคต และส่งเสริมวิธีการกำจัดขยะจากต้นทางเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปริมาณขยะให้มากที่สุด และนำขยะไปใช้ประโยชน์สูงสุด รวมถึงการบริหารจัดการ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; การบริหารจัดการขยะ; องค์การบริหารส่วนตำบลแคราย;

Abstract:

The purpose is to study the factors that affect the participation and management of community waste. To study the level of factors affecting community participation and waste management for find a way to manage the waste of people in the community of the Khaerai Sub-district Administration Organization, Katumban District, Samutsakorn Provice. To lead to the achievement that the research results can be beneficial as intended. Therefore, this research design is mixed research, is qualitative and quantitative research. The tools used to collect quantitative and qualitative data. 1) Tools used in quantitative collection is a questionnaire by divided into 4 sections as follows. Part 1: Analysis of public data of Khaerai Sub-district Administration Organization. Part 2: An analysis of knowledge of waste management in the community of Khaerai Sub-district Administration Organization. Part 3: The analysis of factors affecting participation and waste management of people in Khaerai Sub-district Administration Organization. Part 4: Analysis of household solid waste management in Khaerai Sub-district Administration Organization. 2) Tools used to collect qualitative data by observation in-depth interview on issues related to community involvement and management of garbage in waste management.

Results research people in the Khaerai Sub-district Administration Organization found that most of them were involved in reducing household waste. And always participate in the separation of waste before disposing of it. Study of solid waste management system of Khaerai Sub-district Administration Organization found that the administrative organization of Khaerai Sub-district Administration Organization comprehensive community waste management, integrated waste management. To manage the garbage at the source by dividing the garbage into four categories (Four cans), to efficiently collect solid waste and to reduce the contamination of the waste that has the potential to be reused. Set up a waste collection station, It appears that most of the people in the Khaerai Sub-district Administration Organization. The focus is on waste sorting and the organization of projects and activities about a lot of waste, waste management approach. Reduce the amount of waste to be disposed of to a minimum by adding a garbage collection cycle to the garbage collector, the waste is minimized and find a suitable place to dispose of waste today. By providing a new waste facility for future solid waste and promote more ways to get rid of waste from the source. To reduce the amount of waste as much as possible and bring the waste to the maximum including management. Using participatory principles Participation gives people the right to freedom of expression, the results of data analysis, factors affecting participation and waste management.

Keywords : Participation; Management of Waste; Khaerai Sub-district Administration Organization;

บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกวัน มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น การพัฒนาประเทศที่มีอย่างต่อเนื่องรวมทั้งผลผลิตเทคโนโลยีใหม่ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดวัสดุเหลือใช้และกลายเป็นขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และในปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอย เป็นปัญหามลพิษที่สำคัญและมีความเร่งด่วนที่ต้องการแก้ไข เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นแปรผันตามจำนวนประชากรและการขยายตัว ทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีขีดจำกัดในการบริหารจัดการอันเนื่องมาจากขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านและขาดกฎระเบียบมาตรการการควบคุมหรือหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายแม่บทที่ชัดเจน จึงยากต่อการปฏิบัติเพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ซึ่งการที่ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวนมากขึ้นในแต่ละวันส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์และความสะอาดสวยงามในการบริโภคเป็นหลักผนวกกับค่านิยมในการบริโภคแบบทิ้งๆ ขว้างๆ ในลักษณะการใช้ครั้งเดียว ทำให้มีวัสดุที่ยังมีประโยชน์ปะปนมากับขยะมูลฝอย และยากต่อการหาวิธีที่เหมาะสมในการกำจัด เกิดเป็นขยะกองโตที่ไม่สามารถกำจัดได้ทัน เช่น ถุงพลาสติก ถ้วยน้ำที่เคลือบเทียพลาสติก กระจงอลูมิเนียม กล่องโฟม ฯลฯ การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีหลายทางเลือก แต่ละทางเลือกมีข้อจำกัดที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางน้ำ ทางอากาศ และต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณใกล้เคียงจะเห็นได้ว่าขยะมูลฝอยที่เกิดจากเราเพียงเล็กน้อยสามารถก่อให้เกิดผลกระทบด้านอื่นๆ อีกมากมาย ดังนั้น แนวทางหนึ่งในการลดปัญหา คือ การลดปริมาณขยะมูลฝอยให้เหลือไปสู่การกำจัดน้อยที่สุด และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย (ณรงค์ เลาลองกรณ์, 2547, น. 1)

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และความสะดวกในการดำรงชีวิตทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นขยะกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ในปัจจุบันกลายเป็นเรื่องที่ไม่แยกกันไม่ออกทั้งๆ ที่มนุษย์พยายามที่จะหนีขยะให้หลุดพ้นแต่ในทางกลับกันมนุษย์ก็เป็นผู้ที่ทำให้ขยะอยู่ใกล้ตัวได้ตลอดเวลา เช่นกันปัญหาขยะล้นเมือง พบว่า มีสาเหตุสำคัญที่ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนั้นมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้เพราะการจัดการในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันทั้งลักษณะกิจกรรมและนโยบายรวมทั้งมีข้อจำกัดในการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ประกอบกับการขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะมูลฝอยจนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของเทศบาล ปัจจุบันการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นโดยการนำขยะมูลฝอยทั้งหมดไปสู่กระบวนการจัดกำจัด ซึ่งในปริมาณดังกล่าวมีวัสดุที่ยังมีมูลค่าสามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้โดยตรง (Reuse) หรือ การนำไปผ่านกระบวนการเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) รวมทั้งขยะมูลฝอยบางส่วนที่สามารถนำไปแปรรูปเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ยหมัก มูลเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากขาดความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2548, น. 38)

ปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีขนาดและความรุนแรงมาจากปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมากที่ไม่อาจกำจัดได้หมด และมีปริมาณเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ขยะมูลฝอยที่จัดเก็บได้ส่วนใหญ่นำมากำจัดด้วยวิธีการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เนื่องจากองค์กรท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลักมีข้อจำกัดทั้งบุคลากร เงินงบประมาณการจัดการและองค์ความรู้ นอกจากนี้ประชาชนก็ยังไม่มีส่วนร่วม ในการจัดการมูลฝอยอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพด้วย หากมีขั้นตอนการลดขยะหรือการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่จะสามารถลดปริมาณขยะที่นำไปกำจัดได้ งบประมาณที่ทางท้องถิ่นได้รับ ก็เพียงพอจะนำไปใช้กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกหลักสุขาภิบาลยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยเป็นสิ่งสำคัญ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น ผู้จัดการมูลฝอยเพียงแต่ผู้เดียว คงจะไม่สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพได้ มูลฝอยที่นำมาทิ้งเป็นขยะสดซึ่งไม่ได้มีการคัดแยกประเภท ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นและปัญหามลภาวะตามมา ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ดังนั้นประชาชนในฐานะเป็นผู้ผลิตมูลฝอยชุมชนและเป็นเจ้าของทรัพยากรมูลฝอย จึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางเป็นอย่างยิ่ง แต่ในปัจจุบันประชาชนไทยส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจในการจัดการ มูลฝอย ดังนั้น จึงน่าสนใจว่า มีปัจจัยใดบ้างที่จะทำ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยมากขึ้น

จากปัญหาที่ได้กล่าวข้างต้นเป็นจุดที่ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการบริหารจัดการขยะ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน วัตถุประสงค์ที่สำคัญคือต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมเพื่อช่วยลดปริมาณขยะและปัญหาจากขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นและเป็นประโยชน์สำหรับชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ที่จะจัดการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพภายในชุมชนของตนเองในอนาคต

วัตถุประสงค์/ระเบียบวิธีวิจัย (Objectives/Research Methodology)

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยแบ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเชิงปริมาณ

- แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะของชุมชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

2) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

- การสังเกตการณ์ สัมภาษณ์เชิงลึก ในประเด็นที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนในการบริหารจัดการขยะ

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครได้แก่ เพศ อายุ สถานะสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพในชุมชน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 400)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	167	41.75
หญิง	233	58.25
2. อายุ		
ต่ำกว่า 19 ปี	11	2.75
20 – 29 ปี	35	8.75
30 – 39 ปี	68	17.00
40 – 49 ปี	75	18.75
50 – 59 ปี	133	33.25
ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	78	19.50
3. สถานะสมรส		
โสด	42	10.50
สมรส	324	81.00
อยู่กันแบบไม่แต่งงาน	14	3.50
หม้าย	11	2.75
หย่า/แยก	9	2.25
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	215	53.75
มัธยมศึกษาตอนต้น	61	15.25
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวท./ปกศ.ต้น	58	14.50
ปวส./อนุปริญญา/ปวท.	23	5.75
ปริญญาตรี	32	8.00
สูงกว่าปริญญาตรี	11	2.75
5. อาชีพ		
เกษตรกร/กสิกร	157	39.25
รับจ้างทั่วไป	104	26.00
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	25	6.25
ทำงานโรงงาน / บริษัทเอกชน	47	11.75
ค้าขาย / ทำธุรกิจส่วนตัว	44	11.00
ทำงานบ้าน / แม่บ้าน / พ่อบ้าน	23	5.75
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 5,000 บาท	46	11.50
5,001 – 10,000 บาท	65	16.25
10,001 – 15,000 บาท	175	43.75
15,001 – 20,000 บาท	34	8.50
20,001 – 25,000 บาท	26	6.50
มากกว่า 25,000 บาท	54	13.50
7. สถานภาพในชุมชน		
สมาชิกกลุ่มในชุมชน	34	8.50
ประชาชนทั่วไป	366	91.50
8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 – 2 คน	67	16.75
3 – 4 คน	214	53.50
5 – 6 คน	72	18.00
ตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป	47	11.75

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน ตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ประชาชนชุมชนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะในครัวเรือน จำนวน 388 คน คิดเป็นร้อยละ 97.0 และไม่มีส่วนในการลดปริมาณขยะในครัวเรือน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง ส่วนใหญ่ คัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง จำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 91.8 และคัดแยกขยะก่อนทิ้ง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2

วิธีการจัดการขยะ ส่วนใหญ่ ส่งต่อให้ อบต. จำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 95.0 รองลงมา เมา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และใส่ในหลุมขยะ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำแนกตามวิธีการทิ้งขยะในครัวเรือน ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำแนกตามวิธีการทิ้งขยะในครัวเรือน

วิธีการทิ้งขยะในครัวเรือน	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง	3.94	.837	มาก
2. ทิ้งรวมกันในถุงเดียวกัน	2.95	1.005	ปานกลาง
3. แยกถุงขยะตามแต่ละประเภทก่อนทิ้ง	3.05	1.024	ปานกลาง
ภาพรวม	3.32	.961	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนตำบลแคราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

1.1 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการขยะ

1.1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะ

ผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก โดยผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าขยะเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ที่เราไม่ต้องการ ที่เป็นของแข็งหรืออ่อน มีความชื้น ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ถุงพลาสติก ภาชนะกล่องใส่อาหาร เศษวัสดุ หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงวัตถุอื่น สิ่งใดที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกากตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็งของเหลว หรือ ปัจจุบันวิทยาการก้าวหน้า ประชากรเพิ่มอย่างรวดเร็ว อัตราการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตเครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นเหตุให้เศษสิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาของขยะ ขยะเป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีผลต่อสุขภาพอนามัย ขยะหรือของเสียกำลังมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี เพราะสาเหตุจากการเพิ่มของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและทางอุตสาหกรรม นับเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนซึ่งต้องจัดการและแก้ไข ปริมาณกากของเสียและสารอันตราย ทำให้ประชาชนทั่วไปเสี่ยงต่ออันตรายจากการเป็นโรคต่าง ๆ เช่น โรคมะเร็ง และ โรคผิดปกติทางพันธุกรรม เป็นต้น

บ้านเรือนที่มีขยะรกรุงรังอยู่ภายในบ้านเรือนบริเวณบ้าน นอกจากจะดูสกปรกไม่น่าดูอยู่แล้ว ก็ยังเป็นที่ชุมนุมของหนู แมลงวัน แมลงสาบ ซึ่งเป็นพาหะนำโรคทางเดินอาหารมาสู่คน และยังก่อความรำคาญให้อีกด้วย

1.1.2 การยอมรับการปฏิบัติตามแนวทางการจัดการขยะ

ผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นได้ว่า มีความรู้เรื่องแนวทางการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งชุมชนอยากให้มีความรู้เรื่องแนวทางการจัดการขยะภายในชุมชนแบบครบวงจร เพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ และลดปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้น แก่ชุมชน ดังต่อไปนี้

ซึ่งต้องเน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางมีดังนี้ คือ

1. การลดปริมาณการผลิตของขยะ รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวันได้แก่

1.1 ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาดและถ่านไฟฉายชนิดชาร์ตใหม่ เป็นต้น

1.2 เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพมีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ

1.3 ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

2. จัดระบบการรีไซเคิล หรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

2.1 รมรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระจาด พลาสติก และโลหะ นำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิล ขยะเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูปปุ๋ยน้ำ หรือปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในชุมชน

2.2 จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

2.2.1 จัดภาชนะ (ถุง/ถัง) แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

2.2.2 จัดระบบบริการเก็บโดย

1) องค์การบริหารส่วนตำบลแคราย จัดเก็บเอง โดยการจัดเก็บแบ่งเวลาการเก็บ เช่น หากแยกเป็นถุง 4 ถุง ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ให้จัดเก็บขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย อาจจัดเก็บสัปดาห์ละครั้งหรือตามความเหมาะสม

2) จัดกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับซื้อของเก่าให้ช่วยเก็บขยะรีไซเคิลในรูปของการรับซื้อ โดยการแบ่งพื้นที่ในการจัดเก็บและกำหนดเวลาให้เหมาะสม

3) ประสานงานกับร้านค้าที่รับซื้อของเก่าที่มีอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงในการรับซื้อขยะรีไซเคิล

4) จัดระบบตามแหล่งการเกิดขยะขนาดใหญ่ เช่น ตลาด โรงเรียน สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

ต้น

2.3 จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรมหรือชาวชุมชนให้มีกิจกรรม/โครงการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เช่น โครงการขยะรีไซเคิลแลกล้างของ เช่น ต้นไม้ ไข่ โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอีเอ็ม ขยะหอม ปุ๋ยหมัก โครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้ โครงการร้านค้าสินค้ารีไซเคิล

2.4 จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล หากพื้นที่ที่มีปริมาณขยะเกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นปริมาณมากๆ อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะซึ่งสามารถจะรองรับจากชุมชนใกล้เคียง หรือรับซื้อจากประชาชนโดยตรงซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชนก็ได้

3. การขนส่ง

3.1 ระยะทางไม่ไกลให้รถขนส่งขยะไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง

3.2 ระยะทางไกลและมีปริมาณขยะมูลฝอยมากอาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่าย เพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

4. ระบบกำจัด เนื่องจากขยะใช้ประโยชน์ใหม่ได้จึงควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสานเนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดขยะที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดระบบคัดแยกขยะ

2. ระบบกำจัดผสมผสานหลาย ๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย ฝังกลบ และวิธีอื่น ๆ เป็นต้น

1.1.3 ความรู้และทักษะด้านการคัดแยกขยะ

ผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้การคัดแยกขยะที่ถูกหลักในระดับหนึ่ง คนในชุมชนไม่ค่อยมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับคัดแยกขยะมากนัก ทางชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับคัดแยกขยะ จึงต้องหาความรู้และหาผู้ที่มีความรู้มาเสนอแนะแก่ชุมชน เพื่อจัดการคัดแยกขยะภายในชุมชนก่อนอื่นชุมชนต้องรู้จักประเภทของขยะก่อนที่ทั้งกันอยู่ทั่วไปมี 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหารและพืชผักที่เหลือจากการรับประทานอาหาร และการประกอบอาหาร สามารถนำไปหมักทำปุ๋ยได้

2. ขยะรีไซเคิลหรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระจาด พลาสติก โลหะ/อโลหะ

3. ขยะทั่วไป เป็นขยะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าในการนำไปรีไซเคิล เช่น ซองบะหมี่สำเร็จรูป เปลือกลูกอม ถุงขนม ถุงพลาสติก

4. ขยะพิษ หรือขยะมีพิษที่ต้องเก็บรวบรวมแล้วนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี เช่น กระจาดยาฆ่าแมลง หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย

การคัดแยกขยะไม่ให้มีคงเป็นไม่ได้ เพราะในชีวิตประจำวันเราต้องใช้สิ่งของที่เป็นเครื่องอุปโภค บริโภคจึงจำเป็นต้องมีของเหลือทิ้ง วิธีที่จะทำให้ขยะไม่เป็นปัญหากับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ก็คือการลด การคัดแยกปริมาณขยะการทำให้ปริมาณขยะที่จะทิ้งลดลง อาจโดยการนำสิ่งที่เป็นขยะนั้นกลับมาใช้ประโยชน์อีกหรือการลดปริมาณการใช้และให้เหลือสิ่งที่จะทิ้งเป็นขยะจริงเพียงเท่าที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์อื่นใดได้อีก ดังนี้

1. การลดการใช้ หรือการลดขยะจากแหล่งที่เกิด โดยพยายามหลีกเลี่ยงหรือลดการเกิดขยะหรือมลพิษที่เกิดขึ้น เช่น การใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก

2. การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ เป็นการนำวัสดุของใช้กลับมาใช้ในรูปแบบเดิมหรือนำมาซ่อมแซมใช้ หรือนำมาใช้ทำประโยชน์อื่น ๆ โดยแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอนคือ

3. การนำกลับมาผลิตใหม่ เป็นการคัดแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ออกจากขยะและรวบรวมใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าขึ้นใหม่หรือเรียกว่า รีไซเคิล

4. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น กล่องโฟม การใช้งานหรือแก้วกระดาษ ยาฆ่าแมลง ควรใช้สมุนไพรเป็นสารกำจัด

5. การซ่อมแซมนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการซ่อมแซมวัสดุที่ใช้แล้วที่สามารถซ่อมแซมนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น การซ่อมแซมเสื้อผ้า อุปกรณ์ไฟฟ้าชำรุด เป็นต้น

ขยะนี้วันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของประชากร ถ้าหากไม่มีการกำจัดและคัดแยกขยะให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ปัญหาความสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดจากขยะจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ถ้ามองกันอย่างผิวเผินแล้ว ขยะนั้นไม่ได้มีผลกระทบต่อมนุษย์มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อมนุษย์ยังอยู่ในขั้นที่ไม่รุนแรงมากนัก ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงไม่ชัดเจนเท่าไรแต่ในความเป็นจริงแล้วขยะจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก และจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ด้วย ทั้งโดยตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจาก

1. ขยะเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ ยุง ฯลฯ และเป็นที่พักของหนูและสัตว์อื่น ๆ

2. ขยะทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดความรำคาญ

3. ขยะที่ทิ้งเกลื่อนกลาด ถูกลมพัดกระจัดกระจายไปตกอยู่ตามพื้น ทำให้พื้นที่บริเวณนั้นสกปรก ขาดความสวยงาม เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็น และผู้ที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ขยะที่ตกอยู่หรือถูกทิ้งลงในคูคลอง หรือทางระบายน้ำ จะไปสกัดกั้นการไหลของน้ำ ทำให้แหล่งน้ำสกปรกและเกิดการเน่าเสีย

4. น้ำเสียที่เกิดจากกองขยะที่กองทิ้งไว้ เป็นน้ำเสียที่มีความสกปรกสูงมากซึ่งมีทั้งสารอินทรีย์ สารอนินทรีย์เชื้อโรค และสารพิษต่าง ๆ เจือปนอยู่ เมื่อน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลไปตามพื้นดินบริเวณใด ก็จะทำให้บริเวณนั้นเกิดความสกปรก และความเสื่อมโทรมของพื้นดินและอาจเปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้ดินมีคุณสมบัติเป็นดินต่างหรือดินกรดได้ ในกรณีที่น้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลลงสู่แหล่งน้ำก็จะทำให้คุณภาพน้ำเสียไป ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำผิวดินหรือแหล่งน้ำใต้ดินก็ตาม ล้วนเป็นอันตรายต่อผู้ใช้น้ำและสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในแหล่งน้ำ

5. ขยะทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศ ขยะที่กองทิ้งไว้ในเขตชุมชน หรือที่กองทิ้งไว้ในแหล่งกำจัดซึ่งไม่มีการฝังกลบ หรือขณะที่ทำการเก็บขนโดยพาหนะที่ไม่มีการปิดอย่างมิดชิด ขยะเหล่านั้นส่งกลิ่นเหม็นน่ารังเกียจออกมาเศษชิ้นส่วนของขยะสามารถปลิวไปในอากาศ ทำให้เกิดความสกปรกแก่บรรยากาศ ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของมนุษย์และความสกปรกให้กับบริเวณข้างเคียงได้นอกจากนี้ขยะที่กองทิ้งไว้นาน ๆ จะมีก๊าซที่เกิดจากการหมักขึ้นได้แก่ก๊าซชีวภาพ ซึ่งติดไฟหรือเกิดระเบิดขึ้นได้ และก๊าซไข่เน่าซึ่งมีกลิ่นเหม็น

1.2 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับขยะ

1.2.1 การร่วมมือแก้ไขปัญหา

1) รมรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการร่วมมือกันแก้ปัญหา ซึ่งได้แก่ (1) ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่สลายตัวยากและก่อปัญหาได้นาน เช่น พลาสติกและโฟม แม้ขยะสองชนิดนี้จะอันตรายโดยตรงต่อมนุษย์น้อย แต่จะก่อปัญหาให้กับสิ่งแวดล้อมได้มาก เพราะพลาสติกต้องใช้เวลาประมาณ 40 ปีจึงจะสลายตัวไปตามธรรมชาติ ในกรณีของโฟมนั้น นอกจากสลายตัวได้ช้าแล้ว กระบวนการผลิตยังมีการใช้ซีเอฟซี ซึ่งเป็นสารที่ทำลายชั้นโอโซนของบรรยากาศ และปัจจุบันนี้ประเทศเรายังไม่สามารถนำโฟมมาผลิตใช้ใหม่ได้อีก จึงควรใช้ใบตองหรือถุงกระดาษซึ่งสลายตัวเร็วกว่าแทนการใช้ถุงพลาสติก ใช้กระดาษแทนโฟมในการประดิษฐ์ตัวอักษร และใช้กระถางที่ทำจากดินและใบกล้วยแทนจากการทำจากโฟม (2) ทิ้งขยะลงในถังหรือภาชนะที่จัดเตรียมไว้อย่างเป็นทางการเป็นกิจนิจ (3) ความมีถังขยะประจำบ้านพร้อมทั้งแยกถังตามประเภทหรือชนิดของขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะทั่วไป กระดาษ หรือขยะเพื่อการรีไซเคิลที่เป็นแก้ว พลาสติก และโลหะ โดยแต่ละถังควรใช้ถุงพลาสติกสำหรับรวบรวมขยะมูลฝอยโดยเฉพาะ เพื่อความสะดวกในการเก็บไปทำลายหรือใช้ประโยชน์

2) กำจัดขยะอย่างถูกต้องและเหมาะสม วิธีกำจัด มี 4 วิธี คือ (1) การกองทิ้งให้เน่าเปื่อยหรือแบบทิ้งปล่อย ใช้กับขยะที่เน่าเปื่อยง่าย มีปริมาณน้อย โดยกองให้ห่างไกลจากชุมชน เสียค่าใช้จ่ายน้อยแต่แลดูสกปรก เกิดกลิ่น อาจเกิดมลพิษกับดินและน้ำ (2) การฝังกลบ ที่ฝังจะต้องอยู่ไกลจากชุมชน หลุมมีขนาดกว้าง 2 - 4 เมตร ยาว 6 - 12 เมตร มีการกรุกันหลุมอย่างดี เพื่อมิให้ของเหลวจากกองขยะซึ่งอาจจะมีเชื้อโรคอยู่ซึมถึงน้ำใต้ดินได้ เมื่อทิ้งขยะเต็มแล้วควรกลบดินหนา 150 - 100 เซนติเมตร และต่อท่อระบายก๊าซซึ่งส่วนใหญ่ ได้แก่ ก๊าซมีเทน เพื่อป้องกันการระเบิดหรือลุกไหม้ แต่ปัญหา คือ ในเมืองใหญ่ๆ อาจหาที่ฝังกลบได้ยาก (3) การเผา ควรใช้ระบบกำจัดแบบเตาเผา เพื่อทำลายขยะที่ไหม้ไฟได้โดยไม่ก่อให้เกิดสารพิษ ไม่ควรใช้กับพวกโฟม ถุงพลาสติก ท่อพี.วี.ซี. วิธีนี้จะเสียค่าใช้จ่ายในการคัดแยกขยะและวัสดุเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น เตาเผาควรเป็นชนิดที่ไม่เกิดควัน ใช้อุณหภูมิ 800 องศาเซลเซียสหรือมากกว่า และ

มีอุปกรณ์ดักมลสารก่อนปล่อยสู่บรรยากาศ (4) การนำมาใช้ประโยชน์ เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากจะช่วยประหยัดทรัพยากร ได้มาก โดยเลือกขยะไปใช้ประโยชน์ได้ในหลายลักษณะ คือ

- การนำไปใช้อีก (Reuse) เช่น นำถุงพลาสติกและขวดที่ยังมีสภาพดีไปทำความสะอาดแล้วเก็บไว้ใช้
- การดัดแปลง หรือประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ประดิษฐ์งานศิลปะจากกระดาษ พลาสติก แก้ว กิ่งไม้ ใบไม้ และแมลงที่ตายแล้ว

- การเวียนใช้ (Recycle) เป็นการนำขยะที่ใช้ได้อีก เช่น กระดาษ พลาสติก โลหะและแก้ว มาผลิตเป็นสิ่งของเครื่องใช้ชิ้นใหม่

1.2.2 การร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย

1) ส่งเสริมให้มีการลดปริมาณขยะ เพื่อลดภาระในการจัดการ ตัวอย่างได้แก่

- (1) กำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่มีความทนทานหรือมีอายุการใช้งานนาน
- (2) ลดการผลิตชิ้นส่วนที่ทำให้เกิดขยะโดยไม่จำเป็น เช่น ลดปริมาณกระดาษหรือพลาสติกห่อหุ้ม สินค้า
- (3) ส่งเสริมให้มีการนำวัสดุใช้แล้วมาเวียนใช้มากขึ้น เช่น ขวด กระป๋องโลหะ อะลูมิเนียม กระดาษ พลาสติก เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเก็บทำลายและเป็นการประหยัดทรัพยากรอีกด้วย
- (4) มีมาตรการในการเรียกคืนสิ่งที่ใช้บรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์
- (5) พิจารณาการเก็บภาษีมลพิษจากผู้ที่ใช้บรรจุผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะในสิ่งแวดล้อม

1.2.3 การร่วมคิด/วางแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเห็นว่าทางชุมชน เปิดช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเวที ประชาคมในชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดการขยะ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และเห็นว่าชุมชน ควรมีการวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้ว่าถ้าหากชุมชนให้ความสำคัญกับการวางแผนว่าจะเลือกปฏิบัติสิ่งใดนั้น จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านนั้นๆ

1.2.4 การร่วมดำเนินการ

ประชาชนได้รับการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่หรือ จุดซื้อขายขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัดและ นอกจากนั้นชุมชน ยังมีการส่งเสริมการนำขยะที่ใช้แล้วนำกลับไปใช้ใหม่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม อบรม ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ทางชุมชนจัดขึ้น มีการส่งเสริมแนะนำการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง หากมีการดำเนินการที่ดีก็จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างคล่องตัวและประชาชนให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น

1.2.5 การร่วมติดตามและประเมินผล

การรายงานผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยต่อชุมชน มีการวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผล จากชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สามารถลดปริมาณขยะได้ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปได้ด้วยดีนั้น เมื่อดำเนินการแล้วต้องมีการประเมินผลและติดตามผลนั้นๆ เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะให้การดำเนินงานต่อไป

สรุปและอภิปรายผล (Conclusions and Discussion)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชน พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการขยะ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะ ผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ด้านการยอมรับการปฏิบัติตามแนวทางการจัดการขยะ ผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ พบว่ามีความรู้เรื่องแนวทางการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความรู้และทักษะด้านการคัดแยกขยะ ผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้การคัดแยกขยะที่ถูกหลักในระดับหนึ่ง คนในชุมชนไม่ค่อยมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับคัดแยกขยะมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ วิริยะประสพโชค (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการรณรงค์ การคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมืองเชียงราย พบว่า ประชาชนมีความรู้และความพึงพอใจในเรื่อง การคัดแยกขยะอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีพฤติกรรมในการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำระดับ ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะ แต่ระดับความพึงพอใจ ในเรื่องการคัดแยกขยะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมคัดแยกขยะอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับขยะ พบว่า มีการร่วมมือแก้ไขปัญหา เช่นรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการร่วมมือกันแก้ปัญหา ซึ่งได้แก่ ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่สลายตัวยากและก่อปัญหาได้นาน เช่น พลาสติกและโฟม แม้ขยะสองชนิดนี้จะอันตรายโดยตรงต่อมนุษย์น้อย แต่จะก่อปัญหาให้กับสิ่งแวดล้อมได้มาก การมีส่วนร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย มีส่งเสริมให้มีการลดปริมาณขยะ เพื่อลดภาระในการจัดการ ตัวอย่างได้แก่ (1)

กำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ให้มีความทนทานหรือมีอายุการใช้งานนาน (2) ลดการผลิตชิ้นส่วนที่ทำให้เกิดขยะโดยไม่จำเป็น เช่น ลดปริมาณกระดาษหรือพลาสติกห่อหุ้ม สินค้า (3) ส่งเสริมให้มีการนำวัสดุใช้แล้วมาเวียนใช้มากขึ้น เช่น ขวด กระป๋องโลหะ อะลูมิเนียม กระดาษ พลาสติก เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเก็บทำลายและเป็นการประหยัดทรัพยากรอีกด้วย(4) มีมาตรการในการเรียกคืนสิ่งที่ใช้บรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ (5) พิจารณาการเก็บภาษีมลพิษจากผู้ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะในสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของกิงกาญจน์ บุญมา (2547) ที่ศึกษาเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งให้เห็นว่า ความสำคัญ ของการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนให้มากขึ้น เนื่องจาก ประชาชนทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในฐานะผู้สร้างขยะมูลฝอยและเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการ กับปัญหานั้น ๆ โดยเฉพาะปัญหาที่มีผลต่อกระทบสุขภาพอนามัยและคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการสร้าง จิตสำนึกสาธารณะ และเพิ่มทักษะให้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมในการร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย จึงเป็นหลักการสำคัญที่ต้องช่วยกันเสริมสร้าง และพัฒนาในแต่ละกลุ่มอายุให้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการขยะของคนในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแคทราย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีข้อเสนอแนะได้จากการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1.1 ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการขยะ การพัฒนาการบูรณาการการมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ การจัดอบรมให้ความรู้เรื่องขยะอย่างต่อเนื่อง การไปดูงานนอกสถานที่ ระหว่างประชาชนในชุมชน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ราชการ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาชุมชน สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ

1.2 ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนจิตสำนึกของประชาชนในชุมชน ถึงเรื่องการบริหารจัดการขยะนั้น จะต้องกระทำอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง รวมทั้งรูปแบบของสื่อที่ใช้ ควรหลากหลายแตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกระตุ้นและจูงใจให้ประชาชนทุกกลุ่มร่วมมือ ในการบริหารจัดการขยะอย่างจริงจังและต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.3 หน่วยงานของรัฐควรให้การสนับสนุนเรื่องต่าง ๆ รอบด้าน แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชน สามารถการบริหารจัดการขยะได้จนครบวงจร โดยให้เกิดการแข่งขันในการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน และการบูรณาการการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ทั้งนี้ รัฐควรจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้คำปรึกษา และดูแลการบริหารจัดการขยะของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนทำคุณประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม และแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการบริหารจัดการขยะ เพื่อรายงานผลการประเมินแก่ประชาชน

1.4 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ไขปัญหาในการดำเนินการการบริหารจัดการขยะอย่างทั่วถึง และควรมีการวางแผนในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมแนะนำเกี่ยวกับขยะ ให้ประชาชนร่วมมือในการบริหารจัดการขยะให้แก่ประชาชน พร้อมมีการรายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอพร้อมและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับระบบการจัดการขยะมูลฝอยเชิงเปรียบเทียบกับข้อมูลของพื้นที่ในจังหวัดใกล้เคียง

2.1.2 ควรศึกษาในด้านของการสร้างงานให้กับชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้เห็นถึงประโยชน์และรายได้ที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนและตนเอง

2.1.3 ควรสนับสนุนและส่งเสริมทั้งด้านระบบการจัดการขยะชุมชนและด้านงบประมาณ

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ควรให้ชุมชนและส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2.2.2 ควรมีการศึกษาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการกำจัดขยะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2547). **คู่มืออาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- _____. (2549). **คู่มือธนาคารขยะรีไซเคิล**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- _____. (2546). **คู่มือธนาคารขยะรีไซเคิล**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กึ่งกาญจน์ บุญมา. (2547). **ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชราภรณ์ วิริยะประสพโชค. (2543). **ผลกระทบของการรณรงค์การคัดแยกขยะในเขตเทศบาลเมือง เชียงราย**. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ เลาลงกรณ์. (2547). **การพัฒนาการดำเนินงานโครงการธนาคารขยะและวัสดุเหลือใช้ในโรงเรียนบ้านสำนักตะคร้อ กิ่งอำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแคราย.(2559). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://khaerai.go.th/frontpage>